

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τοῦ κ. ΜΑΝΟΥ Β. ΠΑΥΛΙΔΗ

Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Δημοσίων Σχέσεων

Ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα προβλήματα, ποὺ ἀντιμετωπίζουν σήμερον οἱ ἐπιχειρηματικοί, πολιτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ ὀργανισμοὶ εἶναι οἱ σχέσεις τους μὲ τὸ κοινόν. Τὸ κλίμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν οἱ ὀργανισμοὶ αὐτοὶ διαταράσσεται ἀπὸ παρανοήσεις καὶ πολλὰς φορές ἀπὸ ἀνοιχτὲς διαμάχες μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, παραγωγῶν, ἐμπόρων καὶ καταναλωτῶν, ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ κοινωνικοῦ των περιβάλλοντος.

Τὸ πρόβλημα τῆς συμφιλίωσης τῶν ἀπόψεων τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν ποὺ ἀνεφέραμεν καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ὁμαλῶν καὶ ἀποδοτικῶν σχέσεων εἶναι ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ σύγχρονος διοίκησης μιᾶς ἐπιχειρήσεως.

Οἱ λόγοι τῆς νέας αὐτῆς θεωρήσεως τῶν σχέσεων τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ τὸ κοινόν ὀφείλονται βασικὰ εἰς τὰς κοινωνικοοικονομικὰς ἐξελίξεις καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μέσων δημοσιότητος. Ἡ συνεχῶς αὐξανόμενη ἰσχὺς τοῦ παράγοντος «κοινὴ γνώμη» ἐπέβαλαν τὴν ἀνάγκην ἀναθεωρήσεως τῆς πολιτικῆς τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐπιχειρήσεων, ὀργανισμῶν καὶ κοινοῦ.

Ἐπιπροσθέτως, λόγῳ τῆς αὐξήσεως τοῦ συναγωνισμοῦ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ ἀγορᾶς τοῦ πωλητοῦ εἰς ἀγορὰν τοῦ ἀγοραστοῦ, ὡς καὶ ἡ αὐξανόμενη ἔντασις τοῦ συναγωνισμοῦ, ὠδήγησε πολλὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν σημασίαν τῶν σχέσεων πρὸς ἐκάστην ὁμάδα τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ὁποία ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἐξελικτικῆς πορείας μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ τὴν προδιαθέσουν εὐνοϊκά.

Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ὁμάδων αἱ σημαντικώτεραι διὰ τὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις εἶναι : οἱ καταναλωταὶ τῶν ὁποίων αἱ ἀγοραὶ στηρίζουν τὰς ἐπιχειρήσεις, οἱ μέτοχοι, οἱ προμηθευταί, ἡ κοινότης, ἡ ὁποία προμηθεύει τὸ ἐργατικὸν δυναμικόν, αἱ δημόσιαι ἀρχαί, ὁ τύπος, ἡ ἐκπαίδευσις,

Τὰ κεφάλαια, ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις, ἡ καλὴ διάθεσις τῶν ὁμάδων αὐτῶν εἶναι ἐξ ἴσου βασικοὶ παράγοντες τῆς ἐπιτυχίας μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ μιᾶς βιομηχανίας, εἶναι οἱ σιωπηλοὶ συνεταιροὶ κάθε ἐπιχειρήσεως.

Ἡ διατήρησις καλῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν κατηγοριῶν τοῦ κοινοῦ, ὡς καὶ μὲ τὸ προσωπικόν των,

καθίσταται συνεχῶς περιπλοκωτέρα εἰς τὸν χειρισμὸν καὶ σημαντικωτέρα εἰς σημασίαν καὶ δαπανηροτέρα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν.

Ἡ σύγχρονος ἐπιχειρήσις πρέπει νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν σημασίαν ἐνὸς καλοῦ κοινωνικοῦ, οικονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ κλίματος ἐντὸς τοῦ ὁποῖου μόνον μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ.

Ἡ ἀνάγκη βελτιώσεως τῶν σχέσεων μὲ τὶς διάφορες κατηγορίες τοῦ κοινοῦ ποῦ ἀναφέραμε δημιούργησε καὶ τὴν ἀνάγκην καταλλήλου ὄργάνου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς καταλλήλου τεχνικῆς θὰ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ «γεφυροποιοῦ», τοῦ πομποῦ καὶ τοῦ δέκτου. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀποφασιστικοὶ λόγοι τῆς καθιερώσεως τὰ τελευταῖα χρόνια, τῆς νέας λειτουργίας τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ποῦ ἀποκαλοῦμε «Δημόσιες Σχέσεις» καὶ τοῦ νέου αὐτοῦ εἰδικοῦ, τοῦ συμβούλου τῶν Δημοσίων Σχέσεων.

Ἡ καθιέρωσις τῶν Δημοσίων Σχέσεων ὡς νέας λειτουργίας τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον χάραξιν νέας πολιτικῆς, ἡ ὁποία θὰ μετουσίωνε τὴν νέαν αὐτὴν θεώρησιν τῶν σχέσεων τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς συγκεκριμένον ἔργον.

Διάλογον καθιερώνουν οἱ Δημόσιες Σχέσεις. Ἐρμηνεύουν πρὸς τὸ κοινὸν τὰς ἀπόψεις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν διοίκησιν τὰς ἀπόψεις τοῦ κοινοῦ. Καὶ μόνον ὅταν διερμηνεύουν πρὸς τὴν Διοίκησιν τὰς ἀπόψεις τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ ἀνάγκη τῆς προσαρμογῆς πρὸς τὰς ἀπόψεις αὐτῆς, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐν δικαίῳ, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει μόνον ὅταν κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς μας σκέψεως λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν μας τὰς ἀπόψεις τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ τὰς ἐνδεχομένας ἀντιδράσεις τῆς, τότε καὶ μόνον ἔχομεν υἱοθετήσῃ τὸ πνεῦμα τῶν Δημοσίων Σχέσεων.

Ἡ γέννησις τῶν δημοσίων σχέσεων

Οἱ κοινωνικὲς μεταλλαγές, κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος δημιούργησαν ἓνα πλῆθος προβλημάτων, ποῦ λίγοι μπορούσαν νὰ τὰ δοῦν καὶ λιγώτεροι νὰ τὰ λύσουν. Τὰ ἐργοστάσια καὶ οἱ ἐπιχειρήσεις μεγαλώνουν. Ἡ μηχανὴ κυριαρχεῖ εἰς ὅλην τὴν παραγωγὴν. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς. Συνθλίβεται ἀπὸ αὐτήν. Ὁ τεύλορισμὸς κυριαρχεῖ.

Δημιουργεῖται ἡ μαζικὴ παραγωγή, ποῦ ἔχει ἀνάγκη μεγάλων ἀγορῶν διὰ νὰ καταναλωθῇ. Παρουσιάζονται ὅμως καὶ νέα προβλήματα εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ δημιουργεῖται ἓνα δεύτερον σημαντικό πρόβλημα. Οἱ σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μὲ τὸ προσωπικὸ τῆς.

Καὶ στὰ δύο αὐτὰ θέματα στὴν ἀρχὴ ἡ ἐπιχειρήσις κρατᾷ ἀρνητικὴν στάσιν.

Ἡ ἀνάγκη ἰδρύσεως ἀποτελεσματικῆς ὑπηρεσίας Ἀναπτύξεως Σχέσεων, ἐγινε αἰσθητὴ, ἰδίως διὰ λόγους : Πρῶτον διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων ἐπιχειρήσεως καὶ προσωπικοῦ καὶ δεύτερον διὰ λόγους ἐνημερώσεως τῆς κοι-

νῆς γνώμης ἐπὶ τῶν προβλημάτων, τῶν σκοπῶν καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ρόλου τῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ πρῶτον σκέλος τῆς Ἀναπτύξεως Σχέσεων : Αἱ σχέσεις μεταξύ ἐπιχειρήσεως καὶ προσωπικοῦ Human Relations ἢ κατ' ἄλλους Industrial Relations (ἀνθρώπιναι σχέσεις ἢ βιομηχανικαὶ σχέσεις) ἀποτελοῦν πλέον ἰδιαίτερον κλάδον τῆς ἐπιστήμης τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅσον καὶ ἰδιαίτερας ὑπηρεσίας μέσα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις.

Πατὴρ τῶν Human Relations θεωρεῖται ὁ Ἔλτον Mayo, ἓνας Αὐστραλὸς μετανάστης ποὺ σπούδασε κοινωνιολογία εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard. Ὅπως ὁ Ταϊϋλορ (ποὺ ἦταν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως), αὐξήσῃ τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν μὲ τὸ νὰ τὴν ὀρθολογίσῃ, ἔτσι καὶ ὁ Mayo, αὐξήσῃ τὴν παραγωγὴν μὲ τὸ νὰ τὴν ἐξανθρωπίσῃ.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς συνέβαλεν ὄχι μόνον εἰς τὴν ὁμαλωτέραν συνεργασίαν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἐργαζομένων, ἀλλὰ ἐμέσως καὶ διὰ τῆς μελέτης τῶν προβλημάτων ποὺ ἐδημιούργησαν τὰς προστριβὰς καὶ τὰς διαφορὰς μεταξύ τῶν δύο σκελῶν τῆς παραγωγῆς, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης παραγωγικότητος. Εἶναι μία στροφή πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἡ τεραστία ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας μὲ τὴν μηχανοποίησιν τῆς παραγωγῆς εἶχε συνθλίψει καὶ ἀγνοήσει.

Ἡ ἐξάπλωσις τῶν ἀρχῶν τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καθιέρωσε μίαν ἐντελῶς νέαν νοοτροπίαν τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Σήμερον, ἡ νέα νοοτροπία ἐξεφράσθη ἐπιγραμματικὰ ἀπὸ τὸν πρόεδρον τῆς μεγάλης ἐταιρείας «General Food», κ. Clarens Francis, εἰς ἓνα μεταπολεμικὸν συνέδριον τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Βιομηχάνων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Εἰς αὐτὸ τὸ συνέδριον ὁ κ. Francis εἶπε :

«Μπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὸν χρόνον τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὴν φυσικὴν παρουσίαν ἐνὸς ἀνθρώπου σὲ ἓνα ὠρισμένο τόπο. Μπορεῖτε ἀκόμα νὰ ἀγοράσετε ἓνα μετρημένο ἀριθμὸ ἐπιδεξίων μυϊκῶν κινήσεων τὴν ὥρα ἢ τὴν ἡμέρα. Ἀλλὰ δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὸν ἐνθουσιασμόν, δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ἀγοράσετε τὴν εὐλάβειαν τῶν καρδιῶν, τῶν σκέψεων καὶ τῶν ψυχῶν. Πρέπει νὰ κερδίσετε αὐτὰ τὰ πράγματα».

Σκόπιμον θεωρῶ ν' ἀναφέρω τὰ λόγια τοῦ Ἑρρίκου Φόρντ, ὁ ὅποιος ἔγραφε τὸ 1946, δύο χρόνια προτοῦ ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν : «Ὁφείλομεν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν παράγοντα "ἄνθρωπος," ὅσην σημασίαν ἀπεδώσαμεν εἰς τὸν παράγοντα "μηχανή,"».

Οἱ Δημόσιες Σχέσεις ὡς λειτουργία τῆς διοικήσεως ξεπήδησαν στὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν ποὺ ἔκανε ὁ θεμελιωτὴς τοῦ θεσμοῦ Ivy Lee, ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις διὰ νὰ ἀναπτυχθῆ ἔχει ἀνάγκην τῆς εὐνοϊκῆς στάσεως τῆς κοινῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ προσεταιρισθῆ ὄχι ἐξαγοράζοντάς τὴν, ἀλλὰ πράττοντάς καλῶς καὶ ἐνημερώνοντάς τὴν.

Τὸ 1922 ὁ Πρόεδρος τῆς Esso Standard κ. Colonel Robert Stewart ἔλεγε : « Δὲν ἀρκεῖ νὰ διαφημίζωμεν ἓνα προϊόν. Τὸ κοινὸν πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἐπιχειρηματικὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν βιομηχανικὴν ἰκανότητα τῆς ἐπιχειρήσεως ποὺ παράγει τὸ προϊόν οὗτό ».

Οἱ Δημόσιες Σχέσεις ἤρχισαν τὴν σταδιοδρομίαν τους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως. Γρήγορα ὅμως καὶ ἄλλοι ὀργανισμοὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὰς χρησιμοποιήσουν. Ἰδρύματα, ὀργανώσεις, σχολεῖα, ὁ στρατός, ἡ ἐκκλησία, τὰ κράτη. Διὰ τὰ κράτη θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἀναφέρω ὅτι τὸ πρῶτον ξένον κράτος, προτοῦ μάλιστα ἀναγνωρισθῆ, ποὺ ἐχρησιμοποίησε τὰς Δημοσίας Σχέσεις διὰ νὰ ἐπηρέασῃ τὴν ἀμερικανικὴν κοινὴν γνώμην, ἦτο ἡ Λιθουανία.

Πράγματι, τὸ 1919, ἐν ὄψει τῆς προσπάθειας νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἀνεξάρτητον κράτος, τὸ λιθουανικὸν συμβούλιον ἀνέθεσεν εἰς τὸν Edward Bernays τὴν ὀργάνωσιν ἐκστρατείας Δημοσίων Σχέσεων εἰς τὰς Η.Π.Α. Ἡ προσπάθεια τῆς Λιθουανίας, ὅπως γνωρίζετε, ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς καὶ κατέστη ἀνεξάρτητον κράτος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου ὁ θεσμὸς Ἐναπτύξεως Σχέσεων ἔλαβε νέαν ὠθησιν καὶ ἀνεγνωρίσθη πλέον ἐπισημῶς ὑπὸ τοῦ κράτους ὡς ἓνα κοινωνικὸν λειτούργημα. Νέα μέσα καὶ νέαι τεχνικαὶ ἐφηρηόθησαν διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῆς κοινῆς γνώμης. Διὰ πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν 141 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἔπρεπε νὰ ἐνωθοῦν πρὸς ἐπίτευξιν ἐνὸς σκοποῦ : Τὴν ἀπόλυτον κατανόησιν τῆς ἀνάγκης τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὴν τελικὴν νίκην. Τόσον μεγάλη κινητοποίησις τῆς ἐλευθέρως κοινῆς γνώμης, πρῶτη φορὰ ἐλάμβανε χῶραν.

Ὁ δεῦτερος Παγκόσμιος πόλεμος ἐδημιούργησε ἓνα ἄλλο πρόβλημα εἰς πολλὰς ἀμερικανικὰς βιομηχανίας. Ἐπειδὴ ἡ παραγωγή τους περιορίσθη εἰς πολεμικὰ εἶδη, ὑπῆρχε φόβος νὰ ξεχασθοῦν τὰ ὀνόματα τῶν βιομηχανιῶν. Γι' αὐτὸ ἀνεπτύχθη τότε μία παράλληλος ἐνέργεια δημοσιότητος καὶ διαφημίσεως. Διεφήμιζαν τὸ σῆμα τῆς Ἐταιρείας, ἔκαναν γνωστὴν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰς ὑπηρεσίας ποὺ προσφέρει, προσπαθώντας νὰ διατηροῦν συνεχῆ ἐπαφὴν μὲ τὸ κοινόν.

Δὲν θὰ ἤθελα νὰ σᾶς κουράσω μὲ τὴν προϊστορίαν καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς ἐξελίξεως τοῦ θεσμοῦ. Τὰ πράγματα ἄλλωστε καὶ ἰδιαίτερα οἱ θεσμοὶ κρίνονται καλύτερα ἀπὸ τὴν δυνατότητά τους νὰ ἐξυπηρετήσουν πραγματικὰς καταστάσεις.

Προτοῦ δώσωμεν τὸν ὀρισμὸν τῶν Δημοσίων Σχέσεων, θὰ σᾶς ἀναφέρω δύο ἀξιόλογες γραπτὲς διαπιστώσεις τῆς σημασίας τῆς ἐνημερώσεως τῆς κοινῆς γνώμης ἀπὸ δύο ἱστορικὰς φυσιογνωμίας. Τὰ κείμενα αὐτὰ διευτυπώθησαν πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας καὶ ἔχουν μίαν προφητικὴν σημασίαν διὰ τὸν θεσμὸν τῶν Δημοσίων Σχέσεων. Τὸ 1780 ἡ κυρία Ρολλάν, μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες φυσιογνωμίας τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, εἶχε εἰπεῖ : « Οἱ ἀδύνατοι τρέμουν ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης, οἱ ἄφρονες, τὴν προκαλοῦν, οἱ σοφοὶ τὴν κρίνουν καὶ οἱ ἐπιδέξιοι τὴν κατευθύνουν ». Ὁ Ἀβραάμ

Λίνκολν, τὸν καιρὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῶν Η.Π.Α., εἶπε: «Μὲ τὴν εὐνοϊκὴν κοινὴν γνώμην τίποτε τὸ ἀκατόρθωτον. Χωρὶς αὐτὴν τίποτα δὲν ἐπιτυγχάνεται».

Ὅρισμός - σκοποὶ τῶν δημοσίων σχέσεων

Δημόσιες σχέσεις κατὰ ἓνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ὁρισμοὺς ποὺ δίδονται καὶ ποὺ διετύπωσε λίαν ἐπιτυχῶς τὸ Βρετανικὸν Ἰνστιτοῦτον Δημοσίων Σχέσεων εἶναι: «Ἡ προμελετημένη, προδιαγεγραμμένη καὶ συστηματικῶς καταβαλλομένη προσπάθεια διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν διατήρησιν ἀμοιβαίας κατανοήσεως μεταξὺ ἐνὸς ὀργανισμοῦ καὶ τοῦ κοινοῦ».

Ὁ ὁρισμὸς τοῦ Βρετανικοῦ Ἰνστιτούτου εἶναι πολὺ ἐπιτυχής, διότι περιέχει τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὑποδεικνύει τὴν μεθοδολογίαν μιᾶς Ὑπηρεσίας Δημοσίων Σχέσεων.

Προμελετημένη καὶ προδιαγεγραμμένη προσπάθεια λέγει ὁ ὁρισμὸς θέλοντας νὰ μᾶς ὑποδείξῃ τὴν ἀνάγκην προγραμματισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν βάσει τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπιλογῆς τῶν δεκτῶν πρὸς τοὺς ὁποίους θ' ἀπευθυνθοῦμε.

Εἰς τὸν ὁρισμὸν τονίζεται ἐπίσης ὅτι ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ καταβάλλεται συστηματικῶς, διότι οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ συνήθειές τους εἶναι εὐμετάβλητοι καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ τελοῦν ὑπὸ ἓνα συνεχῆ ἐπιπρασμόν.

Ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἐκστρατείας Δημοσίων Σχέσεων ἐξαρτᾶται βεβαίως ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ καταλλήλου ἀνθρώπου ποὺ θὰ τὴν διευθύνει καὶ τῶν καταλλήλων μέσων ποὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι μὲ τὴν σύστασιν μιᾶς ὕπηρεσίας τὸ πρόβλημα ἐλύθη.

Σκοποὶ τῶν Δημοσίων Σχέσεων εἶναι :

1. Νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τῆς δεδομένης ἐπιχειρήσεως.

2. Νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐμπιστοσύνην της.

3. Νὰ ἐπιτύχουν τὴν συμπαράστασιν της.

Διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ των οἱ Δημόσιες Σχέσεις πρέπει νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων ποὺ ὑπηρετοῦν καὶ πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ τοὺς δοθοῦν ἀπαντήσεις στὰ ἐξῆς 4 βασικὰ ἐρωτήματα :

1. Ποιὸ μήνυμα θέλομε νὰ μεταδώσωμεν ;

2. Πρὸς ποιούς ;

3. Πῶς ;

4. Ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς μας ;

Τὸ ἀπλὸ αὐτὸ ἐρωτηματολόγιον, ὅπου δὲν συμπληρώθηκε καλὰ, ὡδήγησε σὲ πολλὰς ἀποτυχίας.

Πολλὰς ἐπιχειρήσεως ἀποφασίζουσι ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ νὰ κάνουν δημόσιες σχέσεις, «Ἄς κάνωμε κι' ἐμεῖς Δημόσιες Σχέσεις», λένε. «Ὁ ἓνας ἢ ὁ ἄλλος κάνουν, γιατί νὰ μὴ κάνωμε καὶ ἐμεῖς» ; Ἄλλὰ χωρὶς τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρωτηματολόγιόν μας, ἓνα πρόγραμμα Δημοσίων Σχέσεων δὲν ἔχει σκοπὸν καὶ

χωρίς τούς καταλλήλους ανθρώπους και την τήρησιν τῶν προϋποθέσεων δὲν μπορεί παρά νὰ ἀποτύχη.

Τὰ ὀφέλη μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν Δημοσίων Σχέσεων

Ἐπιχειρήσεως προσφέρει τὰ ἑξῆς πλεονεκτήματα :

1. Ἡὕξη μόνον γόητρον καὶ ἠὕξη μὲν καλὴ θέλησις ὑπὲρ τῆς ἐταιρείας.
2. Δημιουργία μεγαλυτέρας ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν τῶν προϊόντων τῆς.
3. Διευκόλυνσις εἰσαγωγῆς νέων προϊόντων τῆς εἰς τὴν ἀγοράν.
4. Δημιουργία γενικωτέρας κατανοήσεως τῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ διοίκησις μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ συμπαράστασις τῆς κοινῆς γνώμης ἢ τοῦ προσωπικοῦ.
5. Διευκόλυνσις ἐξευρέσεως κεφαλαίων ἢ ἐπενδύσεων.
6. Τόνωσις τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸ καθεστῶς τῆς ἐλευθέρως ἐπιχειρήσεως, ὡς τοῦ καλυτέρου οἰκονομικοῦ συστήματος.
7. Καλὲς Δημοσίαι Σχέσεις διευκολύνουσι τὰ ἔξοδα πωλήσεων καὶ διαθήσεως προϊόντων.

Προβλήματα δημοσίων σχέσεων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν

Παράλληλα μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιχείρησιν, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐκσυγχρονίσῃ τὰς μεθόδους διοικήσεώς τῆς, ὄχι μόνον διὰ λόγους καθαρὰ ἐσωτερικῆς ἀποδόσεως, ἀλλὰ καὶ λόγω συνδέσεως μὲ τὴν Κοινὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἄγοράν καὶ αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι ἔχουσι καὶ αὐταὶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιδιώξουσι τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν μεθόδων ὄχι μόνον τῆς διοικήσεως ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας γενικῶς μὲ τὴν κοινὴν γνώμην, εἰδικώτερον δὲ μὲ τὰς διαφόρους κοινωνικὰς ομάδας μὲ τὰς ὁποίας ἔρχονται εἰς ἐπαφήν. Διότι ἀπὸ τούτους τοὺς τρόπους ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ διοικήσεως καὶ διοικουμένων ἐπιηρεάζεται μεγάλως ἡ ἔθνικὴ παραγωγικότης.

Δὲν εἶναι δυνατὸν σήμερον νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ ἔθνικης παραγωγικότητος, περὶ γενικωτέρας προσπάθειας τῆς χώρας δι' ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς συνδέσεως μὲ τὴν Ε.Ο.Κ. ὑποχρεώσεων τῆς, ἐὰν δὲν υἱοθετηθοῦν νέοι τρόποι διοικήσεως καὶ ἐπικοινωνίας.

Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ σημεριναὶ σχέσεις κράτους καὶ πολιτῶν ἀποτελοῦν βασικὸν ἀνασταλτικὸν παράγοντα τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Τὸ Κράτος, ὑπὸ οἵανδήποτε μορφήν, εἴτε ὡς ἀπλὴ ὑπηρεσία, εἴτε ὡς Fiscus, εἴτε ὡς ὄργανισμὸς κοινῆς ὠφελείας, εὐρίσκεται συχνὰ εἰς τεταμέναις σχέσεις μὲ τὸν πολίτην, εἴτε αὐτὸς εἶναι ἐξυπηρετούμενος, εἴτε φορολογούμενος, εἴτε καταναλωτὴς, εἴτε συνεργάτης. Αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ διοίκησις, λόγω τῆς ἐξουσίας ποὺ διαθέτει καὶ ἐπιβάλλει τὰς ἀπόψεις τῆς καὶ τὰς ὑπη-

πρεσίας της αποφεύγει ως επί το πλείστον να λαμβάνη υπ' όψιν της αποψιν τῆς Κοινῆς Γνώμης, ἀγνοοῦσα τὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἀντίδρασις τοῦ κοινοῦ διὰ τὰς κακὰς ὑπηρεσίας πού παρέχει ἡ διοίκησις δὲν ἐκδηλοῦται ὅπως πρὸς μίαν ἐπιχειρήσιν διὰ τῆς μὴ χρησιμοποίησεως τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς δημιουργίας ἀντιθέτων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων.

Τὶ γνωρίζει καὶ πότε ἐνδιεφέρθη ἡ διοίκησις νὰ μάθῃ τὰς ἀντιδράσεις τοῦ πολίτου ἐναντι τῶν πρωτοβουλιῶν πού ἀναλαμβάνει, ἐναντι τῶν ἐνεργειῶν πού ὑπαγορεύει ;

Μὲ τί μέσα ἔχει ἐξοπλισθῆ ἡ διοίκησις διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸ πλῆθος τῶν καθημερινῶν ἀπαιτήσεων ἐνημερώσεως, πού λόγω τῆς παρεμβολικῆς πολιτικῆς τοῦ συγχρόνου κράτους ὁλοῦν διογκοῦται ;

Καὶ ὅμως ἡ διοίκησις τῶν συγχρόνων δημοκρατικῶν χωρῶν πρέπει νὰ συνειδητοποιήσῃ ὅτι ὁ ρόλος της εἶναι νὰ ἀποτελέσῃ δημιουργικὸν παράγοντα διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας. Αὐταὶ εἶναι αἱ νέαι ἀπόψεις πού ἐπικρατοῦν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν συγχρόνων κρατῶν.

Εἰς πολλὰς χώρας ἔχουν ἤδη ἐφαρμοσθῆ βασικά προγράμματα καὶ ἔχει μελετηθῆ τὸ πρόβλημα τοῦτο. Εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν χώρον, εἶχα προσωπικῶς τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθῆσω τὸ 1960 ἓνα γαλλικὸν σεμινάριον μὲ θέμα τὰς σχέσεις τῆς διοικήσεως καὶ κοινοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις θὰ πρέπει καὶ αὐτὴ νὰ ἀναπροσαρμόσῃ βασικῶς τὰς σχέσεις της μὲ τὸ κοινὸν καὶ νὰ υἱοθετήσῃ τὸν ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι μὲ τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν. Αἰσθάνομαι εἰς κάποιαν λεπτὴν καὶ δύσκολον θέσιν, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Διοικήσεως καὶ ἐκθέτων τὰ προβλήματα αὐτά. "Ἄς υποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι λάβαμε τὴν ἀπόφασιν νὰ υἱοθετήσωμεν τὸν θεσμόν τῶν Δημοσίων Σχέσεων.

Τὸ πρῶτον ἐρώτημα πού πρέπει νὰ τεθῆ εἶναι τὸ ἑξῆς :

Πῶς τὸ κοινὸν βλέπει τὴν διοίκησιν ; Αὐτὴ ἡ ἐρώτησις, παρ' ὅτι ἀφηρημένη ἔχει ἀπάντησιν. Ὑπάρχει μία διάχυτος συλλογικὴ γνώμη εἰς τὴν χώραν μας περὶ τῆς διοικήσεως. Μέχρι σήμερον δὲν ἔχει γίνεαι βεβαίως οὐδέποτε ἐπιστημονικὴ μέτρησις καὶ καμμία ἔρευνα τῆς ἀπόψεως Κοινῆς Γνώμης περὶ τὴν διοίκησιν. Σήμερον, συνεπῶς, δὲν δυνάμεθα νὰ διαγράψωμεν παρὰ ἓνα συμπεέρασμα κάπως ἐπιπόλαιον ἀπὸ τὴν ἄθροισιν τῶν κρίσεων καὶ ἐπικρίσεων κατὰ τῆς διοικήσεως, πού βλέπομεν εἰς τὸν τύπον, εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὰς συζητήσεις.

Βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν σχέσεων μεταξὺ διοικουμένων καὶ διοικήσεως εἰς τὴν χώραν εἶναι μία ἀναγκαστικὴ ὑποταγὴ καὶ μία γνωστὴ συνεχῆς διάθεσις διαμαρτυρίας καὶ διαφυγῆς. Τὰς διαμαρτυρίας ὑπαγορεύουν συχνότατα ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἡ διοίκησις ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸ κοινόν, ὁ τρόπος ὑποδοχῆς τοῦ κοινοῦ ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς διοικήσεως, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον παρεμβάλλεται ἡ γραφειοκρατικὴ λειτουργία τῆς διοικήσεως, τὸ κόστος εἰς τὸ χρῆμα τῆς ὥρας, πού εἶναι ἀναγκασμένος νὰ διαθέσῃ ὁ διοικούμενος

διά να τύχη τῆς ἐξυπηρετήσεως, τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ τοῦ παρέχη ἡ διοίκησις.

Πρὸ ἐτῶν μου εἶχε δοθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῶ τὰς Η. Π. Α. καὶ νὰ ἴδω τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐκεῖ ἡ διοίκησις χειρίζεται τὰ θέματα αὐτά. Μία συστηματικὴ προσπάθεια καταβάλλεται εἰς τὴν καλλιέργειαν σχέσεων μεταξύ διοικήσεως καὶ διοικουμένων. Ἡ ἀμερικανικὴ διοίκησις φροντίζει διὰ τὴν παροχὴν καλῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τὴν γνωστοποίησιν τῆς παροχῆς αὐτῆς, καὶ ἔχει φροντίσει ἐπίσης νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς καλλιτέρους ὅρους καὶ συνθήκας διὰ τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς τῆς ἐργασίας. Οἱ ἐπισκέψεις εἰς τὰ ὑπουργεῖα καὶ οἱ ὥρες καὶ ὁ τρόπος μὲ τὰ ὁποῖα τὰ ὑπουργεῖα δέχονται τὸ κοινὸν ἀποτελοῦν μίαν ἀπόδειξιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουν σημειώσει σπουδαῖες ἐπιτεύξεις εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον θέλω νὰ σᾶς ἀναφέρω παραδείγματα πρακτικῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων. Στὴ Γαλλίᾳ ἓνα παράδειγμα μιᾶς τοιαύτης προσπάθειάς εἶναι ἡ ἴδρυσις τοῦ Κέντρου Διοικητικῶν Πληροφοριῶν, τὸ ὁποῖον ἰδρύθη ὑπὸ τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ὁποῖον σκοπεῖ εἰς τὴν ἐνημέρωσιν τῶν πολιτῶν ἐπὶ διοικητικῶν θεμάτων, διευκολύνει τὰς ἀποφάσεις μὲ τὴν διοίκησιν καὶ ἐξοικονομεῖ χρόνον διὰ τῆς ἐγκαίρου καὶ ταχείας ἐνημερώσεως τοῦ κοινοῦ, ἡ ὁποῖα γίνεται διὰ τηλεφωνικῶν συνδιαλέξεων. Ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ ἔχει τεραστίαν ἐπιτυχίαν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν περυσινήν ἀπονομήν τοῦ «Ὄσκαρ» τῶν Δημοσίων Σχέσεων εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτὴ ἔτυχε τῆς ἀπονομῆς αὐτοῦ.

Ἀναπτύσσων τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Κέντρου Διοικητικῶν Πληροφοριῶν ὁ κ. Portal, διευθυντὴς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς, ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς :

Τὸ Κέντρον Διοικητικῶν Πληροφοριῶν ἐγεννήθη ἀπὸ τὰ ἀναγνωρισθέντα ἐλαττώματα τῆς διοικήσεως.

Ἐπειδὴ ἡ διοίκησις κάθε μέρα καὶ περισσότερο παρεμβαίνει εἰς τὴν ζωὴν πολιτῶν, ἐπειδὴ ἐπιδρᾷ ἐφ' ὅλων τῶν ἐνεργειῶν μας, ἐπειδὴ εἶναι πανταχοῦ παροῦσα, θέλει νὰ θεωρῆται καὶ τὰ πάντα γνωρίζουσα, ἐπειδὴ εἶναι ἐκ φύσεως καχύποπτος, ἐπειδὴ εἶναι προκλητικὴ καὶ ὀχληρὰ ἡ διοίκησις μας ἀνησυχεῖ τὰς πιὸ ἡσύχους συνειδήσεις, ταραζεῖ τοὺς πλείους ἀνθρώπους.

Ὁ διοικούμενος ὅταν εἰσέρχεται ἐντὸς μιᾶς δημοσίας ὑπηρεσίας ὁμοιάζει μὲ τὸν Θησέα μέσα στοῦ Λαβύρινθο. Διὰ νὰ μὴ τὸν κατασπαράξῃ ὁ Μινώταυρος, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἔχει ἀνάγκην ἐνὸς ὁδηγοῦ. Μιᾶς Ἀριάδνης. Καὶ εἶμαι ἡ Ἀριάδνη τοῦ πολίτου τοῦ χαμένου μέσα εἰς τὸν δαίδαλον τῶν διοικητικῶν μέτρων καὶ ὁ μίτος ποῦ τοῦ τείνω εἶναι ἡ τηλεφωνικὴ γραμμὴ τοῦ Κέντρου Διοικητικῶν Πληροφοριῶν.

Μία ἄλλη ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσα προσπάθεια ἔγινε εἰς τὴν Δανίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἰδρύθη διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1953, ἡ Ἀρμοστεία διοικητικῶν ὑποθέσεων. Ὁ λόγος τῆς ἰδρύσεώς της ἦτο ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου διαπιστωθεῖσα ἀνάγκη αὐξήσεως καὶ διερευνήσεως τῶν ἐγγυήσεων πρὸς τοὺς πολίτας ὅτι αἱ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι λειτουργοῦν καλῶς. Σκόπιμον εἶναι νὰ ἀναφερθῶ ἐπίσης δι' ὀλίγων εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας

τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ὑπηρεσία του τῶν Δημοσίων Σχέσεων παρέχει ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίες εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως. Παρέχει πληροφορίες εἰς τὸ κοινόν, ὥστε νὰ γνωρίζῃ τί κρατικὸν ἔργον ἔχει ἐπιτελεσθῆ εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα καὶ πῶς δύναται νὰ ὠφελῆται ἐξ αὐτοῦ. Καταβάλλεται συνεχῆς προσπάθεια προσωπικῶν καὶ ἀμέσων ἀπαντήσεων, εἰς ἐπείγοντα ἐρωτήματα. Παρέχονται πλῆθος πληροφορικὰ στοιχεῖα εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, σχετικὰ μὲ τὰ γεωργικὰ προϊόντα τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν διὰ τῆς παροχῆς στοιχείων παραγωγῆς, ἀλλαγῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, ἀκόμη καὶ προγνωστικῶν ἐπὶ στοιχείων μελλοντικῶν ἐξελίξεων. Αὐτὰ ἀπλῶς ὡς παραδείγματα τῆς καταστάσεως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ ὁποῖα ἔχει σημειώσει μεγάλην πρόοδον.

Τὸ ἔργον ἐνημερώσεως καὶ προβολῆς τοῦ κρατικοῦ ἔργου ἔχει βασικοὺς σκοποὺς νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ ὅταν ὀμιλῶ εἰς τὴν προβολὴν τοῦ κρατικοῦ ἔργου, δὲν ἐννοῶ αὐτὴν ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς κομματικῆς ἐξάρσεως τῶν κυβερνήτων. Τὸ Κράτος ὑπάρχει πάντοτε ἀδιαφόρως κομμάτων.

Ἡ προβολὴ τοῦ κρατικοῦ ἔργου εἶναι ἀπαραίτητος: 1) *Διὰ λόγους κοινωνικοῦς*, διότι ἡ ἐνημέρωσις βοηθεῖ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ κράτους καὶ πολιτῶν, γεφυρώνει τὸ τυχὸν χάσμα καὶ ἱκανοποιεῖ τὸν πολίτην. 2) *Διὰ λόγους καθαρὰ παραγωγικοῦς*, διότι ἡ καλυτέρα συνεργασία μεταξὺ διοικήσεως καὶ διοικουμένων δραστηριοποιεῖ ὀμαλωτέραν καὶ ταχύτεραν τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, ἐπιτρέπει τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ κρατικοῦ ἔργου καὶ συμβάλλει εἰς τὴν ἐθνικὴν παραγωγικότητα.

Ὑπάρχουν καὶ λόγοι καθαρὰ πολιτικοὶ τοῦ ὑπαγορεύου τὴν πολιτικὴν ἐνημερώσεως. Τὸ κυβερνῶν κόμμα ὠφελεῖται πολιτικῶς ἐκ τῆς προβολῆς τοῦ κρατικοῦ ἔργου διττῶς. Καὶ διὰ τῆς συγκρατήσεως τῶν ὀπαδῶν καὶ διὰ τῆς μεταστροφῆς ἀντιπάλων ὡς καὶ οὐδετέρων ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ἀποτέλεσμα τοῦτου εἶναι ἡ ἐξασφάλισις πολιτικῆς σταθερότητος.

Γενικώτερον ἐθνικοὶ λόγοι ὑπαγορεύουν ἐπίσης τὴν προβολὴν τοῦ κρατικοῦ ἔργου. Ἡ προβολὴ τῶν ὠφελειῶν τοῦ δύναται νὰ προέλθουν ἀπὸ ἕνα κρατικὸν ἔργον βοηθεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς πνεύματος αἰσιοδοξίας καὶ ἀποτρέπει τὴν δημιουργίαν πνεύματος φυγῆς.

Τέλος, σήμερον προστίθεται καὶ ἕνας νέος λόγος. Εἶναι ἀνάγκη προσθέτου ἐνημερώσεως τοῦ πολίτου ἐπὶ τῶν πολυπλόκων προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία μὲ τὴν σύνδεσίν της μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἀγοράν. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἤθελα νὰ διαστείλω τὴν ἐννοίαν «ἐνημέρωσις» ἀπὸ τὴν ἐννοίαν «προπαγάνδα». Ἀποτελοῦν βασικὰ δύο διαφόρους τρόπους ἐπικοινωνίας μὲ πολὺ διαφορετικὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ χρόνος τῆς παρουσίας εἰσηγήσεως δὲν ἐπιτρέπει περαιτέρω ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιτελεσθῆ εἰς διαφόρους δημοσίας ὑπηρεσίας ἢ δημοσίας ἐπιχειρήσεις.

Θὰ ἤθελα ὁμως νὰ ἐξάρω ἰδιαιτέρως τὸ ἔργον τῆς Ε.Σ.Υ.Ε. ἢ ὁποῖα πρώτη ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκη τῆς εὐνοϊκῆς συμπαραστάσεως τῆς Κοινῆς Γνώ-

μης εἰς τὸ ἔργον τῆς καὶ κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν εὐνοϊκὴν προδιάθεσιν τῆς Κοινῆς Γνώμης.

Πρὸ τινων ἐτῶν ἡ Ε.Σ.Υ.Ε. καθιέρωσε τὴν νέαν αὐτὴν πολιτικὴν εἰς τὴν ὁποίαν εἶχα προσωπικῶς τὴν τιμὴν νὰ παράσχω τὰς ἐπαγγελματικὰς μου ὑπηρεσίας. Γνωρίζετε βεβαίως ὅτι πρὸ πενταετίας ἀκόμη δὲν ἦτο τόσοσιν διαδεδομένον εἰς τὴν χώραν μας τὸ πνεῦμα τῆς ἀνάγκης τῶν στατιστικῶν δεδομένων, ὡς καὶ ὅτι ἔναντι οἰασδῆποτε δημοσίας ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία ἐζήτει τὴν παροχὴν ἀπὸ ἰδιώτας στοιχεῖα τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητός των ἢ τῆς διαβιώσεώς των. Τεραστία δυσπιστία ὑφίστατο, ἰδίως λόγῳ τῶν γνωστῶν κακῶν σχέσεων μεταξὺ φορολογουμένου καὶ φορολογικῶν ὑπηρεσιῶν.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι εἰς μίαν τετραετίαν μετὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ τὰ ἀποτελέσματα ἔχουν πείσει ὅτι ἡ Κοινὴ Γνώμη ἀποβλέπει εἰς τὴν Ε.Σ.Υ.Ε. ὡς μίαν ἀνεξάρτητον δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἡ ὁποία ἀσκεῖ ἔργον χρησιμοκατὰ τὸ καλύτερον τρόπον, μὲ ἀποτέλεσμα ἐπωφελὲς καὶ ἡ ὁποία ἐτήρησεν, ἀκριβῶς, τὰς ἐπαγγελίας τῆς, δηλαδὴ τὴν συγκέντρωσιν καὶ χρησιμοποίησιν στοιχείων ἀνωνύμως καὶ ἀπορρήτως. Δὲν ὑπῆρξεν οὔτε μία αἰτίασις, οὔτε κὰν μία ὑποψία, περὶ τοῦ ὅτι ἄτομόν τι δόσαν στοιχεῖα διησθάνθη ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ μετεφέρθησαν εἰς τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας. Τὸ ἔργον τοῦτο καὶ τὰ ἀποτελέσματά του ἔχουν τύχει καὶ διεθνοῦς ἀναγνωρίσεως.

Νομίζω ὅτι ἂν ἐχρειάζετο ἓνας ἐπίλογος, ὁ ὁποῖος νὰ ἐκφράζῃ τὴν ἀνάγκην νέας ἀντιμετωπίσεως τῶν σχέσεων διοικήσεως καὶ διοικουμένων, θὰ ἐμνημόνευα μίαν παράγραφον μιᾶς ἐγκυκλίου τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, ἡ ὁποία περιέχει νομίζω στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα μᾶς βοηθοῦν εἰς τὸ νὰ συνειδητοποιήσωμεν ἀκόμη περισσότερο τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου Δημοσίων Σχέσεων μεταξὺ διοικήσεως καὶ διοικουμένων. «Δέον νὰ γίνῃ συνειδησις πάντων, λέγει ἡ ἐγκύκλιος, ὅτι ὁ πολίτης εἶναι ὁ παραγωγός, ὁ δημιουργὸς τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἡ δὲ διοίκησις πολῦτιμος συνεργάτης του».